

Smernice za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev

Priloga P1

Priporočila za naročilo strokovnega pregleda projektne dokumentacije

Različica 2.0

November 2024

KAZALO

1. Uvodna obrazložitev področja in namen priporočil	2
a. Strokovni pregled projektne dokumentacije	2
b. Primeri predpisov, ki zahtevajo izvedbo strokovnih pregledov.....	2
c. Opredelitev izrazov revizija in recenzija.....	3
d. Vpliv recenzije na izdelane rešitve	4
2. Revident in recenzent	4
3. Odgovornost	5
4. Vsebina strokovnega pregleda	5
a. Opredelitev vsebin.....	5
b. Opredelitev posebnih vsebin	6
c. Sklepni del naloge	6

1. Uvodna obrazložitev področja in namen priporočil

a. Strokovni pregled projektne dokumentacije

Strokovni pregled je neodvisni in objektivni pregled rešitev v projektu ali njegovem delu, ki ga v določenih fazah načrta opravijo eden ali več usposobljenih strokovnjakov z namenom izboljšanja kakovosti. Namen pregleda s strani strokovnjaka (pooblaščenega arhitekta in pooblaščenega inženirja ali druge strokovno kompetentne osebe) je odprava morebitnih napak ali izboljšava v načrtu podanih rešitev.

V primeru zahteve naročnika gre lahko tudi za učinkovito in pravočasno vključitev dodatnega znanja v fazi načrtovanja za učinkovito in natančno doseganje ciljev projekta na stroškovno najučinkovitejših ravneh za zmanjšanje ali preprečevanje napake, zamude in prekoračitve stroškov.

Pregled projektne dokumentacije lahko presega običajno raven pregleda projektne dokumentacije, in sicer: za ugotavljanje skladnosti z zahtevami naročnika, za usklajevanje med sistemi in sklopi, ki se bodo naročali, za preverbo funkcij ter pogojev za preskušanje, predvidenimi zagoni in vzdrževanjem ter drugimi pregledi. Za tovrstne preglede naj naročnik izrecno določi vsebine in cilje.

b. Primeri predpisov, ki zahtevajo izvedbo strokovnih pregledov

Recenzija:

Zakon o cestah (ZCes-2): Pravilnik za izvedbo investicijskih vzdrževalnih del in vzdrževalnih del v javno korist na javnih cestah, prvi odstavek 3. člena; 7., 8. in 10. člen

Presoja:

Zakon o cestah (ZCes-2), 12., 97., 98., 104., 106. člen

Revizija:

Zakon o vodah: Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/04, 5/06, 58/11 in 15/16), 51. člen

Revizija:

Uredba o graditvi in vzdrževanju zaklonišč, 4., 6., 7. in 8. člen
Pravilnik o tehničnih normativih za zaklonišča in zaklonilnike, 136. člen

Revizija:

Zakon o rudarstvu ZRud-1 UPB, 4. člen

Revizija in strokovno mnenje:

Pravilnik o dejavnih sevalne in jedrske varnosti, 40. člen

Revizija:

Pravilnik o mehanski odpornosti in stabilnosti objektov, 9. člen

Revizija:

Zakon o varnosti v železniškem prometu (Uradni list RS, št. 30/18 in 54/21), 52. člen

Pregled:

Gradbeni zakon GZ-1, 41. člen

Preverjanje:

Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah (Uradni list RS, št. 140/21 in 199/21 – GZ-1), 9. in 16. člen

Preverjanje:

Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele (Uradni list RS, št. 140/21 in 199/21 – GZ-1), 7. in 14. člen

Navedeni predpisi so le kot primer veljavnih predpisov. Področna zakonodaja se lahko spremeni, zato seveda vedno veljajo zahteve aktualnih predpisov.

c. Opredelitev izrazov revizija in recenzija

Slovar slovenskega knjižnega jezika opredeljuje:

revizija: pregled dokumentov zaradi ugotavljanja skladnosti s predpisi, zakoni, da se ugotovi pravilnost, ustreznost;

recenzija: prikaz strokovnega mnenja, sodbe, zlasti glede na kakovost.

Dejansko je pojem recenzija nekoliko širši, saj v sklepnem delu navaja tudi lastno strokovno mnenje in oceno tako glede pravilnosti kot tudi kakovosti izdelka.

Kaj to pomeni v praksi glede izdelane projektne dokumentacije za izvedbo (PZI)?

1. **Revizija** je praviloma preverba bistvenih zahtev gradnje ter kontrola brezhibnosti in računske pravilnosti tistih sestavin projektne dokumentacije, ki dokazujejo zagotavljanje bistvenih lastnosti in vplivajo nanje. Včasih se na primer naroči samo revizija načrta gradbenih konstrukcij, s katerimi se dokazuje, da predložen projekt izpolnjuje bistveno zahtevo glede mehanske odpornosti in stabilnosti objekta.

Revizija praviloma ne izraža mnenja in sodbe o izdelku (kvečjemu kot priporočila) glede na gospodarnost rešitev in kakovost.

2. **Recenzija** je širši pregled projektne dokumentacije glede upoštevanja naročnikovih zahtev, zagotovitve optimalnih načinov gradnje, obratovanja in vzdrževanja objekta, skladnosti s projektno nalogo in tehničnimi smernicami ter tudi preveritve gospodarnosti projektnih rešitev. Poleg strokovnega pregleda lahko izraža tudi mnenje in sodbo o kakovosti izdelka in predlaganih rešitvah. V recenzijo seveda lahko spada tudi pregled izdelanih popisov z vidika količin in izbire materialov.

Pri recenziji ločimo dve možni ravni sodelovanja:

a) Recenzent sodeluje v času izdelave projektnih rešitev v celotnem procesu načrtovanja (torej posredno lahko vpliva na rešitve).

b) Recenzent ne sodeluje v procesu načrtovanja, temveč opravi strokovni pregled že izdelane dokumentacije in poda svoje mnenje. Projektant lahko mnenje smiselno upošteva ali pojasni, zakaj ga ne more upoštevati. Priporočljivo je, da se izvede recenzijska obravnava, s katero se opredeli, kaj se v dokumentaciji spremeni in kaj se prepusti odločitvi projektanta.

d. Vpliv recenzije na izdelane rešitve

Dejstvo je, da recenzija lahko vpliva na že izdelane projektne rešitve oziroma izdelano projektno dokumentacijo (to je še posebej pomembno pri PZI).

Ugotovitve recenzije lahko temeljijo na dejstvih ali mnenju recenzenta. Projektantu mnenja sicer ni treba brezpogojno upoštevati, vendar se priporoča uskladitev stališč v okviru recenzijske obravnave. Različna stališča lahko namreč pomenijo nasprotje dveh idej.

Recenzija lahko povzroči spremembe zahtev na strani naročnika in spremembe projektних rešitev, mogoče so tudi materialne posledice in spremembe rokov, kar je treba smiselno upoštevati.

2. Revident in recenzent

Preglednika projektne dokumentacije praviloma določi investitor oziroma naročnik projektne dokumentacije.

V nadaljevanju veljajo izrazi:

- **revident in recenzent** sta pravna ali fizična oseba, za katero je zaželeno, da ima status projektanta ter da izpolnjuje pogoje po zakonu, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost;
- **vodja revizije ali recenzije** je posameznik, za katerega je zaželeno, da ima aktivni status pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja po zakonu, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost; priporoča se najmanj sedem* let delovnih izkušenj s področja projektiranja, šteto od leta pridobitve statusa pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja;
- **revident in recenzent dela projektne dokumentacije** sta posameznika, za katera je zaželeno, da imata aktivni status pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja po zakonu, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost; priporoča se najmanj sedem* let delovnih izkušenj s področja projektiranja, šteto od leta pridobitve statusa pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja, in priporočajo se reference s področja predmeta pregledovanja (ali pri izdelavi projektne dokumentacije ali strokovnem pregledu).

**Število let delovnih izkušenj naj se opredeli na podlagi zahtevnosti predmeta preverjanja.*

Posamezne dele dokumentacije lahko strokovno pregledajo le strokovno kompetentne osebe. Za specialna področja se lahko angažirajo specialisti z izkušnjami, pri čemer seveda ni pogoj status pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja.

Opomba: Le zaradi lažjega razumevanja in navajanja bo v nadaljevanju priporočil uporabljen splošni izraz: "preglednik", ki pomeni revident ali recenzent. Izraz »preglednik« naj se sicer v praksi ne uporablja.

Naloge preglednika in projektanta se medsebojno izključujejo. Posamezna pravna oseba naj pri istem projektu opravlja le eno izmed nalog.

Naloge udeleženih pooblaščenih arhitektov in pooblaščenih inženirjev v vlogi projektanta ali preglednika kot fizične osebe se medsebojno izključujejo. Posamezna fizična oseba naj pri istem projektu opravlja le eno izmed nalog.

Priporoča se, da preglednik posameznega dela dokumentacije ni v omenjeni vlogi, če je zaposlen pri projektantu ali je v sorodstveni zvezi do 2. kolena z izdelovalcem dokumentacije ali tistega dela dokumentacije, ki je predmet pregleda.

3. Odgovornost

Preglednik mora upoštevati obliko in sestavine, s katerimi se dokažejo:

- izpolnjevanje bistvenih zahtev,
- usklajenost z veljavnimi zakonskimi akti, obveznimi in upoštevanimi standardi ter
- prikažejo rešitve, potrebne za izvedbo gradnje.

Preglednik je z vidika obligacije truda sicer soodgovoren s projektantom za dokumentacijo ali tiste njene dele, ki so bili predmet strokovnega pregleda, vendar v omejenem obsegu in pod omejenimi določili. Zato se priporoča, da se s pogodbo opredeli odgovornost preglednika. Odgovornost po gradbeni zakonodaji imajo praviloma projektant ter arhitekti in inženirji v vlogi izdelovalcev projektne dokumentacije.

Vodja pregleda mora vključiti pooblašcene inženirje in arhitekta ter druge strokovnjake tistih strok, kamor spadajo posamezni načrti in elaborati. Če je del dokumentacije izločen iz postopka pregleda na zahtevo naročnika, mora vodja pregleda na to opozoriti, če je s tem ogrožena kakovostna izvedba pregleda ali če celo obstaja domneva, da je izločena dokumentacija neustrezna.

Če preglednik dela dokumentacije ni kompetenten za ta del dokumentacije, pregled pa vseeno opravi, to pomeni kršitev (na primer, če je preglednik pooblaščen arhitekt ali pooblaščen inženir in izvaja pregled tistih delov, za katere po določilih ZAID ni pristojen in kompetenten).

Preglednik je odgovoren za lastno presojo in opredelitev, ali ima dovolj znanja, da bo pregled opravil strokovno. Ne nazadnje ga k temu zavezujejo predpisi, kakor tudi odgovornost do naročnika in odgovornost do uporabnikov objekta, saj ima lahko nestrokovno opravljeni pregled neustreznih projektnih rešitev za posledico neustrezno gradnjo objekta s škodljivimi posledicami za okolje ter zdravje in življenje ljudi. To odgovornost je priporočljivo opredeliti s pogodbo (na primer, če je preglednik pravna oseba, pooblaščen za izdelavo projektne dokumentacije (status projektanta), izvajalci pregledov pa pooblašчени inženirji in pooblašчени arhitekti, se lahko tudi pričakuje kritje zavarovanja odgovornosti po Zakonu o arhitekturni in inženirski dejavnosti).

4. Vsebina strokovnega pregleda

a. Opredelitev vsebin

Predmet pregleda so lahko celotni projekt in pripadajoči elaborati. Predmet pregleda so lahko tudi le posamezni deli načrta. Naročnik naj v pogodbi jasno navede namen in vsebino pregleda.

Naročnik mora pregledniku dati na voljo tudi projektno nalogo, na podlagi katere je izdelana projektna dokumentacija.

Če naročnik želi in če ni zadržkov (ni poslovna skrivnost, zaupna dokumentacija in podobno), lahko pregledniku predloži tudi pogodbo s projektantom, če ta vsebuje vsebine, pomembne za pregled.

Kot ločena in posebej podana zahteva je lahko tudi preverba skladnosti izdelane dokumentacije z gradbenim dovoljenjem. V tem primeru mora naročnik predati tudi DGD-dokumentacijo (ali drugo enakovredno: DNZO, sprememba namembnosti in podobno) in pridobljeno gradbeno dovoljenje.

Preglednik se mora ob prejemu projektne dokumentacije prepričati o njeni popolnosti. V ta namen vodja pregleda na podlagi kazala projekta preveri, ali projekt vsebuje vodilni načrt ter vse potrebne načrte in elaborate. Pri tem velja opozorilo vodji pregleda in preglednikom delov dokumentacije, da če posameznih sestavin v projektu ni, to ne pomeni, da jim jih ni treba pregledati.

Če je bila pregledniku predložena pomanjkljiva projektna dokumentacija, preglednik na to opozori naročnika pregleda. Ni izključena možnost, da posamezne sestavine, navedene v kazalu, sploh niso bile izdelane ali so neuskklajene, kar lahko bistveno vpliva na izpolnitev pogodbenih obveznosti preglednika, neoporečnost pregleda in izpolnitev roka ali celo onemogoči postopek pregleda.

Prav tako mora vodja pregleda od naročnika zahtevati pridobljene projektne pogoje in mnenja, če so ti bistveni za izdelane rešitve.

b. Opredelitev posebnih vsebin

Po dogovoru se lahko v pregled vključijo še druge vsebine, na primer:

- vsebine glede tehničnega varovanja (paziti zaradi zaupnosti dokumentacije),
 - skladnosti s prostorskimi akti,
 - skladnost s predpisi z ustreznega področja,
 - zahteve razpisov za sofinanciranja (na primer Eko sklad),
 - vsebine glede kakovosti materialov in opreme,
 - vsebine glede gospodarnosti in izvedljivosti gradnje
- ter druge vsebine.

c. Sklepni del naloge

Pregled projektne dokumentacije ali njenega dela se lahko konča s pregledom in izdelavo poročila. Rezultat je v tem primeru lahko pozitiven ali pogojno pozitiven (pozitiven z opombami) ali negativen.

Po potrebi lahko naročnik opredeli revizijsko oziroma recenzijsko razpravo, kjer se pojasnijo rešitve, mnenja preglednika ter dorečejo nadaljnji koraki in končne rešitve.

